

Make Love, Not War

İspanya: Napolyon Dönemi'nden İç Savaşa (1808–1939)

Prof. Dr. Nihat Berker

Açık Ders: Hemingway, Sonbahar 2025

Hazırlayan: Belma Öztürkkal

Bu alışma akademik bir çalışma değildir. İnternet üzerinden ulaşılan bilgiler ile hazırlanmıştır.

1800'LERDE DÜNYA GÖRÜNÜMÜ

1800'lerde dünyada durum

- Dünya'da savaşlar, kolonileşme dönemi,
- İngiltere'nin 1776'da Amerika'nın bağımsızlığını tanınması,
- Napolyon'un Louisiana'yı tekrar ele geçirip sonra Amerika'ya satması,
- Güney Amerika'da bağımsızlık savaşları, bağımsızlıkların kabulü, toprak kayıpları, liberalleşme hareketleri,
- Arjantin, Meksika, Brezilya, Peru vd. bağımsızlıkları,
- Yeni dünyadan gelen kıymetli maden, gıda ve ticaret ürünlerinin yarattığı kaynağın geleceğinin belirsizleşmesi,
- Avrupa imparatorlukları için gelir açısından oluşan tehlike.

COĞRAFI KONUM

Avrupa Haritası (bugün)

İber Yarımadası Haritası (bugün)

KRONOLOJİ

Kral
Carlos
IV ve
ailesi

İspanya Dönemin Kronolojisi

Carlos IV – 1788–1808

Ferdinand VII – 1808 (ilk tahta çıkışı),

Joseph Bonaparte – 1808–1813

Ferdinand VII – 1813–1833 (ikinci saltanatı, “el deseado”, terc: desired one, arzulanan)

Isabel II – 1833–1868

Tahttan indirilme, 1868 **Devrimi**

Amadeo I – monark, 1870–1873

Tahttan indirilmesi sonrası **İlk İspanyol Cumhuriyeti**
1873-1874

Alfonso XII – 1874–1885

Alfonso XIII – 1886–1931

İkinci İspanyol Cumhuriyeti 1931-1939, diktatörlüğün bitmesi. 1936’da iç savaşın başlaması, ve 1939 yılında Cumhuriyetçilerin Milliyetçilere yenilgisi ile bitmesi.

İspanya Kralları

Carlos IV Bourbon Hanedanlığı

oğlu **Ferdinand VII** Bourbon Hanedanlığı

Joseph Bonaparte *Bonaparte Hanedanlığı*

Ferdinand VII Bourbon Hanedanlığı

Isabel II Bourbon Hanedanlığı, kızı

Amadeo I Savoy Hanedanlığı

oğlu **Alfonso XII** Bourbon Hanedanlığı

oğlu **Alfonso XIII** Bourbon Hanedanlığı

İspanya 1808–1939 dönemi tarihsel dönüşümü

TARİHSEL GELİŞİM

Savaş Öncesi Antlaşmalar

- Fontainebleau Antlaşması (İspanya ve Fransa'nın Portekiz'e saldırması için yapıldı)
- Orduların İspanya'ya girişi

İspanya'nın Durumu

18. yy. Bourbon hanedanlığı bölgesel yapıları merkezileştirdi ve modernleşme hareketi uyguladı.

19. yy. Napolyon savaşları İspanya'yı zayıflamaya ve politik açıdan dalgalı bir duruma doğru yöneltti.

Napolyon etkisi

- İber Yarımada Savaşı* (1808–1814), Napolyon Savaşları'nın İber Yarımadası'nda yapılan kısmına denir.
- Bu savaşta Fransızlara karşı İngilizler, İspanyollar ve Portekizliler mücadele etmiştir.

*<https://www.britannica.com/event/Peninsular-War>

- Napolyon Rusya ile anlaşarak İsveç'e karşı konum almalarını sağladı (1807).
- Fransa İspanya ile anlaşıp Portekiz'in limanlarını İngilizlere kapatmasını sağladı. Fransa'nın İspanya üzerinden Portekiz'e 30,000 kişilik bir ordu ile saldırması üzerine Portekiz kraliyet ailesi Brezilya'ya kaçtı. Fransa, Portekiz ve İspanya'nın kuzey bölgesini işgal edince, İspanya başbakanı Godoy İspanya kralına, benzer bir şekilde Güney Amerika'ya kaçmasını önerdi.

- Napolyon'un yarımada mücadelesi, ülkeye olumsuz etkide bulunmuştur; ancak 1813 yılına kadar, yüksek maliyetine rağmen İspanya ve Portekiz'deki anlaşmazlık, Fransa'nın Orta ve Doğu Avrupa'daki ilişkilerine dolaylı yönde etki yapmıştır.

Madrid Ayaklanması ve Joseph Bonaparte

- 2 Mayıs 1808 direnişi
- Joseph Bonaparte'ın atanması

- FERDINANDISTA taraftarlarının başlattığı hareket kralın tahttan çekilmesini ve oğlunun yerine gelmesini istedi. Napolyon bu arada Madrid'i işgal etti. Ferdinand VII'nin tahttan çekilmesi talebi ile Napolyon kendi abisini İspanya'nın, Napoli'nin ve Sicilya'nın başına kral olarak ilan etti ve İspanya'yı katolik olarak bıraktı.
- Madrid halkı 1808 Mayıs ayında isyan başlattı ve İspanyol bağımsızlık hareketi başladı. Hapisteki İspanyol kralını (Ferdinand VII) tanıdılar. İspanyol kralı, Fransa ile savaşta olan ülkeler de tanıdılar.

Wellington ve Ortak Stratejiler

- İngiliz müdahalesi
- Fransızların çekilmesi

Rolica savaşı

İngilizler
(Wellesley'in
zaferi) ile
Fransızlar,
Lizbon'da

Yarımada'daki savaş, İngilizleri de ilgilendirmiştir. İngiliz ordusu 1793 ile 1814 arasında kıta savaşlarına başka önemli bir katkıda bulunmamıştır.

Bu savaş, komutan Arthur Wellesley'in -sonradan Wellington Düküğü unvanını almıştır- durumunu da değiştirmiştir.

*<https://www.britannica.com/event/Peninsular-War>

Talavera savaşı 1809

İngiltere (Gen. Wellesley) ve İspanya'nın birlik olup Fransa'yı yendiği kanlı savaş.

- 1812 yılında Fransızların İber yarımadası'nda 350.000'den fazla askeri vardı.
- Bunların 200.000'i cephe hattında savaşmak değil ikmal hatlarını korumakla görevli idi.

Fransızlar Valencia'dan geri püskürtüldüler.

- Napolyon Fransa'nın tam galibiyet kazanamayışı, yenilgileri ve kaynaklarının tükenmesine "İspanyol Ülseri" adını verdi.
- Savaş sonrası İspanya'da hükümet iflas etti. Ekonomik sıkıntılar arttı. Amerika kıtasındaki bağımsızlıklar ile gelen gelirler azalınca İspanya'da krallığın gelirleri 25% azaldı. Ordu mensuplarına ödemeler tehlikeye girdi. Liberaller hapse atıldı.

Goya'nın Prado Müzesi'nde yer alan resmi, 3 Mayıs 1808

Goya'nın National Galleries Scotland'da yer alan "Savaşın Felaketleri" resminde ,
altında "esto es peor (bu daha kötü) yazmaktadır.

Liberalizm, iç çatışmalar ve sosyal değişimler

TARİHSEL GELİŞİM

İspanya Gelişmeler

- Halk Fransa etkisi ile AYDINLANMA yaşadı, yeni fikirler ile tanıştı.
- 1812 kanunları sömürgelerin anavatan ile haklarını eşit olarak ilan etti. Fernando despot olmayacağını söyledi!
- Fernando 1812 kanunlarının yolsuzluğu önlemek üzere değişikliğine karşı çıktı. Liberal bakanlara “hapishane kuşları” dedi ve daha önce 1814 yılında hapiste olmalarına işaret etti.
- 1825 yılında Küba, Porto Rico, Filipinler ve Guam sömürgeleri kalmıştı. Deniz kuvvetleri küçülmüştü.

1814-1900

- Monarşide monark arayışı, Ferdinand ve Isabel'in başarılı olmaması. Devrim, ve Isabel'in tahttan inişi, sonrasında Amadeo de Savoy (İtalyan) hükümdarlığı. Sonra cumhuriyetin ilanı ve tekrar monarşiye geri dönüş.
- Alfonso'nun tahta geçişi, öldürölme teşebbüsü, oğlu doğmadan ölümü ile eşinin hükümdarlığı, ve ileride oğlunun tahta geçişi.
- Bu sürede beş farklı anayasa, askeri ihtilaller, iki iç savaş, anarşi, politik cinayetler, bombalamalar, grevler, sendikaların kuruluşu.

- 19. yy.'da bağımsızlaşan Latin Amerika kolonileri,
- Afrika'da koloni arayışı,
- Birinci Dünya Savaşı sonrası ticaretteki yükselişin Fas isyancılarına karşı harcanması,
- Demokrasi ile toprak reformu, işçi hakları, eğitimin yaygınlaştırılması ve kilise karşıtı yasalar gibi radikal politikalar siyasi ayrışmayı derinleştirmesi.

Liberal yönetim

- Engizisyonun kalkması
- Kilise arazilerinin satılması
- Sanayileşme, yeni makinaların devreye alınması
- Reform arayışları

İspanya'nın 20. Yüzyıla Girişi

- 1923-1931 General Primo de Rivera diktatörlüğü döneminde yanlış yönetim,
- 1931'den 1936'ya kadar süren çalkantılı İkinci Cumhuriyet dönemi,
- İki yıl süren sağcı iktidarın ardından 1936'da , Halk Cephesi koalisyonu parlamento seçimlerini kazanması ve radikal politikaları yeniden uygulamaya çalışması.

İç Savaş

- 1936–1939 yılları arasındaki kanlı İspanya İç Savaşı: Sağcı askeri liderlerin darbesi ülkenin yalnızca bir kısmını ele geçirmesi sonrası üç yıl süren şiddetli bir iç savaş ile çatışmalarda 350.000'den fazla İspanyol vatandaşı hayatını kaybetti. İtalya ve Nazi Almanyası, Milliyetçilerin (Nationalist) yanında yer aldı. SSCB, Cumhuriyetçilere (Republican) yardım etti.

Picasso'nun 1937'de İç Savaş döneminde yaptığı savaş karşıtı Guernica tablosu Madrid'dedir.

- Teşekkürler

Make Love, Not War

KAYNAKLAR

<https://www.nam.ac.uk/explore/peninsular-war>

<https://www.spainthenandnow.com/spanish-history/19th-c-spain-overview-politics>

https://tr.wikipedia.org/wiki/%C4%B0ber_Yar%C4%B1madas%C4%B1#/media/Dosya:Iberian_Peninsula_antique_map.jpg

<https://www.bbc.com/news/world-europe-17955805>

<https://www.britannica.com/event/Peninsular-War>

https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_heads_of_state_of_Spain

<https://www.youtube.com/@AnimeTarih>

<https://www.youtube.com/watch?v=lyj9XxkHfEo>

https://en.wikipedia.org/wiki/Decolonization_of_the_Americas

<https://www.nam.ac.uk/explore/peninsular-war>

Make Love, Not War

İspanya: Napolyon Dönemi'nden İç Savaşa (1808–1939)

Prof. Dr. Nihat Berker

Açık Ders: Hemingway, Sonbahar 2025

Hazırlayan: Belma Öztürkkal